

Latvijas Zinātņu akadēmijas Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa
aicina piedalīties ekspertu konsilijā

„Administratīvi teritoriālās reformas (ATR) ieguvumi”

Konsilijs notiks 2019. gada 4. novembrī plkst. 14.00–16.00
Latvijas Zinātņu akadēmijas Augstceltnē,
Akadēmijas laukumā 1, Senāta zālē (2. stāvā)

Konsilijā aicināti piedalīties Latvijas Republikas Saeimas deputāti, Vides un reģionālās attīstības ministrijas un citu ministriju pārstāvji, Pašvaldību savienības un pašvaldību pārstāvji, neatkarīgi eksperti zinātnes un sabiedrības attīstības jautājumos un NVO pārstāvji.

Konsilija mērķis ir izvērtēt pašvaldību reģionālās reformas patiesos pierādījumos balstītos ieguvumus.

Administratīvi teritoriālās reformas ieguvumi ir galvenais arguments, pamatojot reformas nepieciešamību. Starp ieguvumiem tiek minēti:

- apvienotās pašvaldības vidējie ieņēmumi, rēķināti uz vienu iedzīvotāju būs augstāki nekā iepriekš (bet tie būs zemāki nekā pašvaldībām, kas pirms apvienošanas bija bagātākas);
- uzlabosies iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāte;
- pašvaldībām pieejamie līdzekļi tiks koncentrēti un centralizēti, tāpēc varēs piedāvāt kvalitatīvākus pakalpojumus un īstenot lielākus projektus;
- publiskajā sektorā tiks celta produktivitāte, ceļot atalgojuma un profesionālo līmeni valsts un pašvaldību iestādēs; atvēlot lielākus resursus vecās infrastruktūras modernizācijai un jaunās izbūvei; ieviešot inovācijas, reizē mazinot birokrātiju (J. Turlajs), un citi.

Organizējot lielu reformu, ir jāiegūst **pierādījumos balstīta pārlicība** par tās ieguvumiem un zaudējumiem, un to samēru. Šajā konsilijā tiks analizēts svarīgākais – **ieguvumu aspekts**, un meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kā izpaudīsies pašvaldības pakalpojumu kvalitātes uzlabošanās, ko sekmēs ATR; kā tiks mērīta pašvaldību pakalpojuma kvalitāte un ar ko salīdzināta, lai konstatētu uzlabojumu?

Kādu pakalpojumu pieejamību kavē pašreizējais administratīvi teritoriālais dalījums?

Kādi pakalpojumi pašlaik netiek veikti konkrētās pašvaldībās, kā tie tiks veikti pēc reformas un cik tas maksās?

Kā tiks mērīta pašvaldību pakalpojuma kvalitāte (pakalpojumu klāsts, pieejamība, institūciju tuvums, iedzīvotāju vecuma struktūra, izglītības līmenis, veselības rādītāji, integrēts rādītājs)?

Ar ko pašvaldību pakalpojumu kvalitāte tiks salīdzināta, lai konstatētu uzlabojumu?

Vai ir pierādījumi, ka pašvaldības pakalpojumu kvalitāte ir atkarīga tikai un vienīgi no iedzīvotāju skaita?

Cik darbavietu samazināsies pēc izglītības, kultūras, un, iespējams, citu sfēru centralizācijas? Kāds būs ietaupījums? Vai nepalielināsies izdevumi iedzīvotājiem un neradīsies citas neērtības?

Tā kā paredzēta pakalpojumu nedublēšana un visi pakalpojumi būs pieejami centrā, kāds ir ietaupījums?

2. Kāds mehānisms tiks izmantots, lai nodrošinātu līdzsvarotu pašvaldību iekšējo teritoriālo (pašvaldības centra un perifērijas) attīstību; kā tiks mērīta līdzsvarota attīstība un tās dinamika?

Teritorijas attīstības iekšējo līdzsvarotību nevar mērīt ar vidējo rādītāju, bet var mērīt ar starpību pret vidējo līmeni (pozitīvu vai negatīvu) vai starpību starp augstāko un zemāko līmeni. Turklāt jāņem vērā gan ieņēmumu, gan izdevumu teritoriālais sadalījums.

Kāds pašlaik ir ieņēmumu un izdevumu sadalījums pašvaldībās, kas tiks apvienotas, un kādas iekšējās teritoriālās vienības tiks izmantotas salīdzināšanai (bijušās pašvaldību teritorijas, vietējie centri)?

Kā tiks noteikts ieņēmumu un izdevumu iekšējais teritoriālais sadalījums apvienotajās pašvaldībās (iekšējās izlīdzināšanas sistēmas, sabiedrībā apspriesti investīciju plāni)?

Kāda būs pieļaujamā starpība ieņēmumu un izdevumu iekšējā teritoriālajā sadalījumā, kādu rezultātu plānots sasniegt?

Kā nomalēm tiks nodrošināta līdzvērtīga pārstāvniecība pašvaldības lēmēj institūcijās?

Vai apdzīvotību ir paredzēts koncentrēt vai decentralizēt? Vai ir paredzēts iedzīvotājiem piedāvāt pārcelties uz centru un cik tas maksās?

3. Kādi ir reformas finansiālie ieguvumi un izmaksas pirmajā un sekojošajos četros gados (EUR izteiksmē: valstij, pašvaldībām, uzņēmējiem, iedzīvotājiem), to samērs.

Skaidrojums par konsilija norisi

Konsilijs ir ekspertu sanāksme, iepriekšēja gatavošanās un liela auditorija nav paredzēta un nav nepieciešama.

Tā nav ne konference, ne seminārs, kur norunā runas un tās publicē, bet aktuālu problēmu kompetents, neatkarīgs un daudzpusīgs izvērtējums. Konsilijs ir atklāts, un debašu saturs ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību pieejams plašai sabiedrībai.

Uzaicināto ekspertu skaits – ne vairāk kā 10-15, visi tiek lūgti izteikt savu viedokli.

Konsilija rezultāts – ziņojums un tēzes – tiek apkopoti „Konsilija slēdzienā”, saskaņoti ar visiem dalībniekiem un nodoti valsts atbildīgajām institūcijām, ekspertiem, plašsaziņas līdzekļiem un publicēti laikrakstā „Zinātnes Vēstnesis”, žurnālā „LZA Vēstis” un LZA mājaslapā.